

Slovenski dom

Štev. 92

V Ljubljani, v petek, 23. aprila 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Vojno poročilo št. 1062

Novi napadi na južni tunizijski fronti hrabro zadržani

Junaška obramba edinice polka
»Trieste«

Italijansko uradno vojno poročilo 1062. pravi: Silovite napade, ki jih je nasprotnik s pomočjo dosti močnejšega topništva začel na južni tunizijskem bojišču, sta tudi včeraj zadržala zagrizeni odpor in preskušena hrabrost naših čet. Pri kar najtrdovratnejši obrambi neke prednje postojanke v naši črti se je posebno odlikoval prvi bataljon VI. pehotnega polka »Trieste«, ki je pod poveljstvom stotnika Politi Maria iz Sulmone zadal napadajočim novozelandskim oddelkom ogromne izgube.

Nemški težki bombniki so nastopali zoper preskrbovalna središča v zaledju. Štiri nasprotnikove stroje so zblili lovei, dva je pa uničilo protiletalsko topništvo.

Med posrečenim nočnim nastopom so naša letala dosegla in bombardirala petrolejske naprave v sirschem Tripolisu.

Na vzhodu ponekod krajevine praske - drugod zatišje

V enem dnevu so Sovjeti izgubili 77 letal - Uspešen protinapad na zah.
tunizijskem bojišču - Letala bombardirala alžirsko luko in ladijski spreved

Hitlerjev glavni stan, 23. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču je potekel dan ob krajevnem bojnem delovanju v splošnem mirno. — Sovjeti so včeraj izgubili 77 letal, med temi 20 v letalskih bojih s finskimi lovei. Pogrešani sta dve nemški letali.

Pri ponovnih napadih lahkih nemških pomorskih oboroženih sil na sovjetski dovozni promet vzdolž kavkaške obale so bila potopljena tri sovjetska vozila za preskrbo.

Na zahodnem odseku tunijskega bojišča je nemški nastop dosegel zastavljene cilje. Sovražnik je utrpel težke izgube. Plen in število ujetnikov še nista ugotovljena.

Na južnem bojišču se je tudi včeraj razbil z najmočnejšim topniškim ognjem podprti sovražni napad ob nezlomljivem odporu nemških in italijanskih čet. Nemški protinapadi na raznih mestih bojišča so imeli uspehe.

Letalstvo je preteklo noč uspešno napadalo sidrišča ladij v alžirskih lukah in izvedlo med drugim tudi napad na sovražni ladijski spreved, v katerem je bila hudo zadeta večja tovorna ladj.

Ob obali Rokavskega preliva so nemški lovei brez izgub sestrelili 8 angleških letal, med njimi 6 bombnikov.

Oddelek težkih nemških bojnih letal je pretekle noč iz majhne višine metal rušilne in zažigalne bombe na pristaniško in mestno področje Aberdeena. Napad, ki je bil izveden v dveh valovih, je povzročil znatno škodo po bombnih zadetkih na napravah, ki so važne za vojno v tem pomembnem pristanišču za preskrbo. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča.

Zaradi dodatno ugotovljenih zadetkov, ki so jih dosegle enote nemške vojne mornarice na angleška letala pri napadu na Stettin in Rostock v noči na 21. april, so se število sestreljenih sovražnih bombnikov povečalo na 39.

Nemški propagandni minister napoveduje zaslužen odgovor na angleške letalske napade

Berlin, 23. aprila. s. V članku, objavljenem v tedniku »Das Reich«, se nemški propagandni minister dr. Goebbels bavi z vprašanji, ki so se oglašila zaradi poostrove letalske vojne ter zlasti pretresa vprašanje, kako bi se utegnili letalska vojna razvijati v bodoče.

Najprej izreka brezpogojno priznanje junaškemu nemškemu civilnemu prebivalstvu, ki je bilo prizadeto po sovražnikovih nasilnih napadih, nato pa pravi, da se je sovražnik bridko zmotil, če misli, da njegovi letalski napadi morejo omajati duha nemškega naroda. Nemško ljudstvo ve, kakšno mesto zavzema v tem boju in je poleg tega tudi imelo priliko spoznati sovražnika ne po običajnem besedičenju o človeškem ravnanju in o zlagani pravičnosti, pač pa po vsej njegovi nasilni krutosti. Minister Goebbels omenja, da se je angleška javnost sprito vedno večjih izgub, ki so jih imela napadajoča letala zlasti v zadnjem času, začela spraševati, ali velja s takimi napadi nadaljevati v sedanjem obsegu. S svojimi dosedanjimi napadi je sovražnik namreč dosegel malo. Dr. Goebbels zatrjuje, da je Nemčija ne samo pokazala, da ni bila na vojno nepripravljena, temveč da je v tej vojni mogla postaviti sovražniku nasproti podmorniško orožje, ki zadaja Angliji mnogo hujše udarce, kakor pa so tisti, s katerimi sedanja vojna tepe Nemčijo.

Potem dr. Goebbels piše, da se vojskovanje s podmornicami odigrava na oceanih, torej izključno le med vojaštvom, strahovalni sovražnikovi napadi pa so se razširili na civilno prebivalstvo in zlasti na ženske in otroke. Naravno — končuje dr. Goebbels —, da se nemški nastopi proti letalski vojni, ki jo izvajajo An-

glezi, ne omejujejo samo na obrambo. Ni še prišla ura, da bi govorili o tem, kaj se v Nemčiji pripravljaja in dela, da sovražniki dobe svoj zadnji zaslužen odgovor na nasilne napade. Nemška vojska poveljstva nimajo navade razpravljati o svojih namenih in rajši vidijo, da govore dejanja.

Odmevi po spremembah v japonski vladi

Tokio, 23. aprila. s. Politični razlagalec agencije Domei piše: Do preosnove Tojove vlade je prišlo po želji ministrskega predsednika, ki je hotel s tem okrepiti svoj kabinet, da bi se laže lotil nalog za ustvaritev velike vzhodne Azije v sedanjem vojnem položaju. Vojna je stopila v drugo leto, in od početka je Tojo zmeraj dokazal svoje državniške spretnosti ter sedaj posvetil vse svoje sile vodstvu državne uprave. Naravno je, da so bile nekatere spremembe v vladi potrebne zaradi novih okolištin. Sprememba v notranjem ministru in v ministrstvu za vzgojo, ki ga je prevzel ministrski predsednik, pomeni, da bo Tojo kabinetu vili novo življenje, skrbel za napredek v narodni upravi ter za preosnovo v vzgoji. Imenovanje Todaa Oasa za ministra brez listnice ter Tatsunosuke Yamasakija za ministra za gozdove in poljedelstvo dokazuje vno ministrskega predsednika, da bi ustvaril čim tesnejše sodelovanje med vojaško vlado in narodom. Mnogo je pričakovati tudi od imenovanja Mamoruja Sigemitsuja za zunanjega ministra, ki je dober poznavalec kitajskih in angleških zadev, ker je bil poslanik na Kitajskem in v Angliji. Prav tako je treba odo-

bravati imenovanje Eljija Amaya, bivšega japonskega poslanika v Italiji, za predsednika informacijskega urada, ker je po vsem svetu znan po svoji izjavi ob priliki mandžurskega dogodka.

Tokio, 23. aprila. s. Ves japonski tisk soglasno odobrava ministrske spremembe, ker dokazujejo odločno voljo ministrskega predsednika, da bi imel vlado, ki bi bila primerna sedanjim okolištinam. Listi zelo ugodno pišejo o imenovanju Sigemitsuja. »Yomiuri« opisuje njegovo sijajno življenjsko pot ter pravi, da je v sedanjem trenutku na Japonskem najspodobnejši mož za zunanjega ministra. Prav tako poudarjajo, da je imenovanje Eljija Amaya za predsednika informacijskega urada pravično priznanje velikih sposobnosti tega odličnega japonskega diplomata.

Berlin, 23. aprila. s. Ves berlinski tisk je včeraj s poudarkom objavil govor japonskega zunanjega ministra Mamoruja Sigemitsuja. »Berliner Börsenzeitung« podpira odlomke iz govora, v katerem je zunanji minister izjavil neomajno voljo Japonske, da bo z zavezniškimi Italijani in Nemci korakala naprej, kar dokazuje trdnost skupnosti sil trojne zveze. »V odnosih med temi tremi državami,« pravi list dobesedno, »ni nič takega, kar bi bilo treba skrivati; v njih ni nezaupanja niti neskladnih teženj. Njihove naloge in njihovi cilji so natančno določeni. Skupnosti koristi ne škoduje prav nič dejstvo, da italijanski in nemški državniški govorniki o novem redu v Evropi, medtem ko Japonci govorijo v vzhodni Aziji. Najtrdnjša osnova v enotnosti sil trojne zveze, pripominja list, je ravno v opredeljenosti življenjskih prostorov, kar dokazuje, da nobena od teh sil sama niti vse tri skupaj ne hlepijo po oblasti nad svetom.

Vojni plen najmlajše nemške oklepne divizije

Berlin, 23. aprila. s. 838 oklepnih voz ter 737 sovjetskih topov, uničenih ali iztrganih nasprotniku, vrh tega pa 28.483 ujetnikov — to je veličastni pohodni plen nemške oklepne pehotne divizije »Grossdeutschland«, ki je stara komaj leto dni. Berlinski tisk v obsežnih člankih povečuje delo te hrabre edinice, ki so jo ustanovili pred letom dni za Hitlerjev rojstni dan. Listi navajajo obilno podrobnosti o posebnih vojaških dejanjih, pri katerih je ta divizija na vzhodnem bojišču sodelovala.

Slovesnosti ob prazniku rojstva Rima v Avellinu

Avellino, 22. aprila. s. Irpinski ljudstvo je včeraj slovesno praznovalo rojstvo Rima s tem, da se je navdušeno pridružilo in zbralo okrog bataljonov črnih strajk, ki jih je pregledal načelnik milice in ki so nato med vnetim vzklikanjem gostih množic korakale skozi okrašene mestne ulice. Potem ko se je poklonil pred spomenikom padlih, je general Galbiati odšel na

stremijo za tem, da se prepove ustanovitev mednarodnega bančnega zavoda, kakor ga je predlagal finančni minister Morgenthau. Komisija je dejala, da se Amerikanci očito branijo prevzeti nova bremena za povojni čas. Nov nastop proti Rooseveltu pa je prišel od izraza s sklepom, ki obvezuje vlado, da bo morala kmetijskima komisijama senata in zbornice dati poprej v pretes program, katerega misli predlagati na prehranjevalni konferenci, ki bo prihodnji mesec v Hot Springsu. Predvzduje pripravljanje, da se bo kongres upr. novim bremenom, ki bi jih morala Amerika prevzeti za povojni čas.

Južno od Ladoškega jezera so nemški topovi obstreljevali sovjetski železniški promet. Težki nemški topovi so vzeli na muho delavnice Kirov pri Leningradu ter povzročili hude požare.

Knez Piemontski obiskuje ranjence v Napoliju

Napoli, 23. aprila. s. Kr. vis. knez Piemontski se je včeraj podal v »Romarsko cerkev«, nato pa odšel v bolnišnico, kjer je obiskal ranjene oddelke. Vzvišeni knez se je ustavljal pri bolniških posteljah ter z vsakim bolnikom spregovoril nekaj tolažilnih besed in izrazil pri tem svoje voščilo, da bi čimprej ozdravel.

Nova odlikovanja za vojaško hrabrost

Rim, 23. aprila. s. Podeljene so bile naslednje kolajne za vojaško hrabrost: srebrna spominska kolajna kapitanu Colosiu Antoniu iz Milana, podporočniku Cartella Walterju iz Castelletta Derro-Alessandria, naredniku Giudice Eugenu iz Genova, naredniku Braghi Adeliu iz Sarsina-Forli, kapralu Peregu Paulu iz Merate Como, tankistu Magliavaca Pietru iz Trilunzu Pavia, pešaku Fabbadia Francescu iz Lenola-Vittoria, tankistu Pecorariju Pietru iz Parme, tankistu Panatoniju Romolu iz Castelvecchia-Lucca, tankistu Cosonu Mariu iz Belgioiosa-Pavia. Razen teh je bilo podeljenih več bronastih kolajn in hrabrostnih križcev.

Pokolj 12.000 poljskih častnikov — znamenje, kaj grozi Evropi od boljševizma

Madrid, 23. aprila. s. Španski listi pišejo o pokolju 12.000 poljskih častnikov v katynskem gozdu pri Smolensku in pravijo, da ta grozotni zločin vzbuja grozo, a nikogar ne preseneča, ker je to bistvena sestavina boljševizma. Kdor pozna ta sistem tako, kakor Španija, piše list »Informaciones«, se ne more čuditi, kajti morilec 12.000 Poljakov so isti kakor čestiti v Madridu in v Barceloni, ki so poklali častnike gorskega glavnega stana pri Paraques del Jarana. Vsi tisti, ki se verujejo binavski komunistični propagandi, imajo sedaj priložnost, da pogledajo kruti resnici v lice. List končuje rekoč, da čaka usoda 12.000 poljskih častnikov tudi vse tiste države, ki bi padle pod boljševiško oblast.

Sovjetska podmornica napadla norveške ribiške čolne

Berlin, 23. aprila. s. Neka sovjetska podmornica je 12. aprila napadla skupino norveških ribiških čolnov blizu Sveingramma, nekako 15 milj severozahodno od fjorda Grylsea. Pri tem izdajalskem napadu je bilo ubitih 9 Norvežanov, 4 drugi pa so bili težje ranjeni. En čoln je bil potopljen, dva druga pa poškodovana. Pri tem pripetljaju je 18 letni sovjetski mornar Aleksij Libition padel v morje, toda sovjetska podmornica se je pogreznila v globino, ne da bi se pobrigala za rešitev nesrečnika, ki ga je pobral eden od poškodovanih čolnov. Pozneje je Libition zastopnikom nemških vojaških oblasti povedal, da je norveške ribiške ladje napadla sovjetska podmornica »K 21« pod poveljstvom kapitana Popova.

Vesti 23. aprila

Japonski cesar je sprejel štiri ministre, ki niso več v vladi, in se je posebno zahvalil bivšemu zunanjemu ministru Taniju za njegove zasluge.

V Združenih državah je posebna angleška komisija, ki se pogaja o nakupu 200 milijonov metrov bombažnega blaga za Avstralijo in dominione. Ameriški izvozniki pa zelo nasprotujejo temu nakupu.

Nemški kemični industriji se je posrečilo najti način, kako se da krompir kemično olupiti. S takim lupljenjem ne bodo samo gospodinje pridobile mnogo časa, temveč bodo tudi v celotnem gospodarstvu prihranili dnevno na sloje in sloje krompirja.

Angleško mornariško ministrstvo sporoča, da se angleška podmornica »Thunderbolt« ni povrnila in jo se smatra za izgubljeno. Bila je ena najmodernejših podmornic.

Združenim državam je državni dolg narasel od 125 na 210 milijard dolarjev.

Japonska je ustavila pridobivanje zlata in bo delavstvo iz zlatih rudnikov porabila za pridobivanje kovin, važnih za vojno.

Nemški tisk o sijajni zmagi italijanskih lovcev

Berlin, 23. aprila. s. Nemški večerniki obsežno in navdušeno pišejo o veličastni zmagi italijanskih lovcev, ki je o njej govorilo včerajšnje italijansko uradno vojno poročilo. Za podrobnosti o nastopu, med katerim je bilo sestreljenih 17 »Spitfirejev«, ter za imeni pilotov, ki so se poleta udeležili, prinašajo listi brezpogojno pohvalo italijanskim lovcem ter njihove junaškemu izročilu.

Slovesnosti velikega četrtka v Vatikanu

Vatikansko mesto, 23. apr. s. Sv. oče Pij XII. se je včeraj zjutraj udeležil sv. maše, ki se bere na veliki četrtki, in ki jo je daroval kardinal-dekan Granito di Belmonte v Sikstinski kapeli. Po končani sv. maši je sv. oče na čelu spreveda, v katerem so šli poglavarji verskih redov, škofje, nadškofje in kardinali, prenesel Najsvetejše v sednjo kapelico sv. Pavla, kjer je bil urejen božji grob. Nebo, pod katerim je šel papež k božjemu grobu, je nosilo osem škofov. Udeleženci procesije so nosili sveče in peli »Pange lingua«. V kapelici sv. Pavla je sv. oče postavil na oltar ciborij s posvečenimi hostijami, ki so ga potem postavili na žaro. Po »Tantum ergo« in molitvah pred Najsvetejšim se je sv. oče podal v svoje zasebne prostore.

Svetege obreda se je poleg števlinh kardinalov in visokih prelatoz udeležil tudi diplomatski zbor pri sv. Stolici, člani rodbine Pacelli, zastopstvo malteskega vit. reda ter rimsko plemstvo.

V pričakovanju odločitve mednarodnega Rdečega križa glede preiskave o pokolju poljskih častnikov

Berlin, 23. aprila. s. Na prošnjo, ki so jo pristojne nemške ustanove te dni poslale odboru mednarodnega Rdečega križa, da bi začel preiskavo o znanih dejstvih, ki so prišla na dan po odkritju grobov pri Katynu, še ni odgovorila. Ko poudarjajo, da se posvetovanja pri odboru mednarodnega Rdečega križa v Ženevi še niso končala, pravijo v teh političnih krogih, da je bistvena naloga mednarodnega Rdečega križa ta, da ugotavlja imena vojnih ujetnikov, prav tako pa tudi imena pogrešanih. Zaradi tega z zanimanjem pričakujejo odločitve v tem vprašanju. Iz nje bo namreč mogoče sklepati, ali bo predsedstvo mednarodnega Rdečega križa izpolnilo svojo dolžnost, ne da bi se menilo za kake postranske razloge.

Nasprotja med ameriško zbornico in predsednikom Rooseveltom

Buenos Aires, 23. aprila. s. Da bi čim strožje nadzorovala predsednikovo oblast, je ameriška zbornica po enodušnem sklepu finančne komisije odklonila predlog za obnovo sklada za uravnavanje valute. Razen tega je odredila Rooseveltovo možnost, da bi mogel po potrebi razvednostiti dolar, odobrila pa je različne ukrepe, ki posredno

Zveza fašijev proslavlja praznik dela

Tiskovni urad Zveze fašijev sporoča: Praznik 21. aprila je bil med delavci v Ljubljani in v pokrajini po prizadevanju Zveze fašijev proslavljen na razne načine. Slovenskim delavcem, katerim je zveza že prej razdelila brošuro, ki so v njej razložena načela in uspehi korporativnega sistema, so posamezni govorniki razložili vespino Carte del Lavoro. Pojasnili so jim, kako je v Italiji razredne borbe nadomestilo sodelovanje delovnih slojev ki so se njih koristi spravile v sklad z občo narodno blaginjo. Prav po tem sodelovanju skuša ustvariti nov red tista socialna pravičnost, ki se zanjo davec Italijani bore.

V večki papirnici so delavci ter inženirji z živim zanimanjem poslušali toplo besedo tovariša Petronia. V Vidmarjevi tovarni, kamor tovarni, kjer je govoril tovariš Bottai, vojni

pohabljenec, je poslušalstvo prav tako z živim se je podala tovarišica De Vecchi ter v tobačni zanimanjem poslušala govornike. Vodstvu tovarna je bilo izročeno v imenu Zveze, tudi nekaj brezplačnih vstopnic za kino »Sloga«, ki naj se razdeli med najbolj zaslužne delavce.

Slovenskim železničarjem je govoril tovariš De Petris, V Logatcu, v Črnomlju, Kočevju in Novem mestu pa so govorili delavcem po edini nadzorniki v coni. V Grosupljem je govoril tov. Ronchi.

Popoldne se je Zvezni podtajnik v spremstvu župnice ženskih fašijev in fašističnih žena podal v vojaško bolnišnico. Tu se je zadržal s hrabriimi ranjenci in jim prinesel pristen pozdrav od fašistov v prvi črti.

Zvečer je bila v kinu Matici predstava za italijanske Dopolavoriste.

Da bo kronika partizanskih porazov popolnejša ...

Nekaj slik iz partizanskih ofenziv in zaporednih polomov na Dolenjskem in Notranjskem

Naš list je obširno in kar se da izčrpno obveščal javnost o spomladanskih partizanskih napadih in ofenzivah na Suho Krajino in sosednjih predelih. Vse partizanske nakane so se izjalovile, namesto »zmaga«, ki jih je zapovedal vrhovni partizanski razbojnik Tito, so morali spraviti v žep le dolgo vrsto polomov in porazov. Vse silo so partizani vrgli seveda na ljudstvo in na njegove zaščitne oddelke, da bi zatrili vsak odpor in utrili v ljudstvu vero, da je boljše življenje v zmagovitem zagonu tudi na naših tleh. Povelje za partizansko ofenzivo je dal razbojnik Tito kot vrhovni poveljnik vseh partizanskih vojsk. Tako je »Slovenski poročevalec« razglasil ukaz tov. Tita:

»Proti okupatorjevi ofenzivi naša splošna ofenziva! Vrhovni poveljnik narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov tov. Tito je izdal vsem part. odredom naslednjo odredbo: »Združeni sovražniki, ustaši, četniki, Nemci in Italijani so pričeli v Bosni in Liki silno ofenzivo na osvobodeno ozemlje Jugoslavije. Zato odredjam vsem partizanskim odredom in brigadam v Sloveniji, Slavoniji, Srbiji, Črni gori, Hercegovini in vzhodni Bosni, da takoj pričnejo ofenzivo proti oslabljenim sovražnim poedinkam, uničujejo železniške proge in naprave, ceste, vojaška skladišča, telefonske in telegrafске napeljave in druge objekte vojaškega značaja... itd.« — Vrh. komandant NOV in POJ — Tito I. r. c.

Drugi naj gredo po kostanj v ogenj...

Partizanske generale je ukaz dregnil v srce. Treba bo nesti svoje glave napredaj... Pri vsakem partizanskem napadu so padale partizanske trume, zraven pa tudi poveljniki in partiji. Uspehov ni bilo, pač pa je partizansko armado grozno razjedal mrčes in pomanjkanje hrane in obleke. Poraz za porazom, vselej pa mučno pokopavanje padlih partizanov. Zato so se odločili generali za prisilno mobilizacijo. Tako ugrabljenim nesrečnikom so dali v roke puške in jih potisnili v prve vrste.

Motil bi se, kdor bi mislil, da bodo partizanske horde udarile na kako večjo vojaško posadko. Ne! Izbrali so si tarče, za katere so menili, da bodo padale mimogrede in da bodo tako na lahek način dobili krme za svoje propagandiste. Hinje, kjer je bila posadka močnejša, so le malo potipali, ko pa so si pri prvem sunku opekli prste, so se takoj »zmagovito« umaknili.

Basen o koži medveda, ki je v gozdu

Večina podrobnosti o teh napadih je znanih. Partizani so nagrmadili več tisoč mož in se zagnali v male postojanke oboroženih fantov, da bi slikovno belogardistične trdnjave. Toda barantali so za kožo medveda, ki se je sprehajal še po gozdu. Neomajna samoodbrambna sila našega ljudstva je prestregla ta partizanski val in ga zdrobila. Poraz je bil strašen. Ne le, da je ofenziva propadla, temveč so se partizanske vrste grozno razredile: okrog 700 mrtvih, veliko ranjenih, vojska razpetena, morala pa pod posmeh... Strategija tov. Tita je doživela polom. Ko se je borba razvnela, so namreč partizani poslali malo dekletce k fantom s pisanim pozivom tele vsebine:

»Uničili bomo vaše domove...«

»Posadki Bele garde v Korinju! Znatne naše sile so zasedle Korinjo, Ambrus in Kompolje. Povsod bomo belo gardo strli. Dajemo vam pa še možnost, da se rešite. Vsi, ki se vdajo z nepokvarjenim orožjem, bodo ostali živi...«

Nato našteva poziv vse formalnosti, kako naj se vdaja izvede. Skrajni rok je bil dan do 11. ure 16. marca. Končno pravi poziv: »Ako pogojev ne sprejmete, boste uničeni. Uničili bomo tudi vse vaše domove v Ambrusu in Korinju, ljudstvo pa pogнали.« Smrt fašizmu — evodoba narodu! — Komanda partizanske vojske.

Na ta poziv so fantje odgovorili, kakor se spodobi: s strelji. Dan in dve noči so se držali in zmagali. Niso pa mogli preprečiti, da ne bi partizanski zločinci oropali domov in golih sten. Prav tako so zagodili partizanom v Ambrusu in Hinjah ter Hočevju.

Huda ura za dolomitski odred

Dolomitski odred, ki je imel nalogo tiščati k tlom ljubljansko okolico, ni sodeloval pri pohodih ostalih štirih brigad. Pri njem so pasevali razni Logarji iz Horjula, potem Stanovniki, Velkavrh in podobna sodrga. Toda treščilo je tudi vanje. Dne 17. marca so se nadnje spravili Horjulci, Polhograjski, Dobrovojski in Vrhnjanci. Obkolitev partizanov, ki so bili v Beliškem grabnu, se je posrečila. V precep so prišli cel prvi bataljon, 2. četa 2. bataljona in 1. četa 3. bataljona. Partizanov se je polastil obup. Niso sprejeli bitke, pač pa so brezglavo iskali vsak zase rešitve in tekali, kako bi se izmuznili. Toda na vsak korak so jih pozdravljali strelji. Se huje pa je postalo zanje, ko se je zavoljo granat vnelo listje in praprot. Ogenj se je videl tudi do nas.

Ognjena črta je bila dolga tri kilometre. Plamen je zajel mrtve in ranjene partizane. Pokale so bombe in naboji, ki so jih partizani v blaznem begu metali od sebe. Vodnik Jovo je splezal na smreko, da bi dobil boljše sliko o bojišču... toda šop krogelj ga je eklatant. Partizanke se niso preveč izkazale. Sprva so zbegnole tekale in mencale, potem pa polegale po tleh, se zavile v kece in za nahrbtnike in čakale, kaj bo... Edino Gorup Olga je bodrila in tolažila svoje junake.

Izhod iz zagate: samomor

Na borovem štoru je sedel partizan z usnjenimi rokavicami na rokah. Podpiral si je glavo. Ko so ga pozvali na vdajo, se ni zmenil. Brž ko se mu pa fantje približali, je pograbil bombo, udaril z njo ob brado in v hipu je obležal razcefran in mrtel. Na levem ročaju je imel peterokrako zvezdo in tri zlate natiže. Bomba mu je ves obraz zmaličila.

Partizani, njihove žrtve in ujetniki

Fantje so morali potem opraviti tudi grobarško delo. Pobirali so mrtlice in jih zakopavali. Našli so 76 partizanskih trupel, med njimi politkomisarja 1. bataljona Primoža, komandanta druge čete Rista, vodnika Jova, komandirja 3. čete Gašperja, politkomisarja Marka, strojničarja Golteža in Luko iz Zirov, Stanovnika Antona, Logarja Naceta in Janeza iz Horjula. Po pripovedovanju ujetega partizana Krta so imeli partizani 94 ranjencev. Ujetih je bilo 42 partizanov, med njimi 7 žensk. Ujet je bil tudi nek hrvaški partizan in Tatjana Paškulin, učenka 2. letnika obrtne šole, ki je bila ljubica Črta, pomočnika komandanta 2. čete 1. bataljona. Bila je ranjena v nogo. Dalje Artač Frančiška iz Sela, Mrak Ivana iz Sela, Plestenjak Ivan iz Polhovega grada, Zdešar Anton iz Bele, Slabe Janez iz Podsmreke, Preško Ivan iz Kozarij, Plečnik Ivan iz Brezij in drugi.

Čiščenje na Mokrcu in po Barju

Nekaj ostankov razbitih partizanskih oddelkov se je zateklo na Mokro. Dne 8. aprila so se fantje z Blok, Police, Iga in Mlačevga spravili nadnje, toda partizani so brez boja odnesli pete. 115 barak je bilo na griču, ki so bile bolj ali manj zakrinkanke, tako da jih je bilo težko opaziti, še teže pa iz zraka. Na strehah so bile namreč zasajene smrečice in grmičevje. V sleherni od njih je bilo prostora za 20 do 30 ljudi. Vse barake so bile požgane.

Bedni ostanki dolomitskega odreda so potem plenili po vaseh. Zato je bilo treba tudi njim stopiti na prste. Dne 12. aprila so bili zasledovani po Dolomitih. Le na Ključu je prišlo do praska, drugod so pa morali preganjati partizanske junake

† RIHARD JAKOPIČ
VELIKI SLOVENSKI SLIKAR, MALO POTEM KO JE IZDIHNIL
(RISAL RIKO DEBENJAK)

Koncert Ljubljanskega kvarteta

Pri Ljubljanskem kvartetu, ki ima za seboj že mnogo let neumorne delo, je opaziti še poseben napredek, odkar sta vstopila nova člana g. Dermelj Albert kot drugi violinist in g. Sedlbauer Cenda kot čelist, oba odlična muzika. Lahko bi rekli, da je z njunim sodelovanjem postala igra te umetniške četvorice (skupaj s prvimi violinistom g. Pfeifferjem in violistom g. Šušteršičem) vse bolj poglobljena in umetniška, zvok njih instrumentov vse mehkejši in plemenitejši; upali bi si celo trditi, da se je pričelo v njih igri kazati tisto, kar bi upravičeno imenovali mednarodno kvaliteto. To so potrdili tudi s svojim zadnjim koncertom. Zato jih stalni krog njih poslušalstva, ki bi bil lahko še številnejši (kar moramo ob njih koncertih, žal, vedno znova ugotoviti), pa je zato tembolj izbran, spremlja tudi z vedno večjim interesom, ljubezno in navdušenjem, kar je lahko umetnikom v nemalo zadoščenje.

Sporod njihovega zadnjega koncerta je bil že sam na sebi prav zanimiv in spretno sestavljen. Prva je bila Fuga v a-molu, skladba domačega komponista, oziroma gojenca kompozicije g. Petriča. Delo ne kaže nič več šoleškega na sebi, pač pa nasprotno redko stopnjo uglajenosti in dozorelosti. Izpeljano v širokopoteznih dimenzijah z enim samim zamahom, zanimivo kromatično pestrostjo, pregreša kvečjemu še plastične, prostorske rasti; ostalo

za noge vleči iz podzemeljskih lukenj in brlogov. Okrog hriba Ravnik so odkrili 45 zakrinkanih jam in barak. Iz njih so kakor murenke izbežali dolgo vrsto »osvobodilcev«. Vmes se je pojavil tudi mil obrazek nadebudne partizanke. Da bi vzbudila sočutje, se je nakremžila in zajokala. Komandant 3. bataljona Franc Rihar (Radovan po partizansko) se je dal s tremi tovariši in eno partizanko skoraj zazidati v blevu odločnega nasprotnika partizanov. Toda tudi njega so privlekli na svetlo. Drugod so dobili v pest njegovega brata, s partizanskim imenom Roma. Imel je pri sebi ljubico iz Rožne doline. V gostem grmovju so zapazili tudi partizana in partizanko. Partizan je v zagati hotel partizanko ustreliti, pa se mu je izmuznila. Nakar je samo sebi končal življenje. Zenska je doma z Brda, po imenu Hribar. Poročena je in ima tri mesece starega otroka. Otrok ni imel imena, ker še ni bil krščen. V baraki pa so našli vrhniško frizerko Erno, ki je bila ranjena v nogo.

Plen ni bil ravno majhen.

je namreč — s primero rečeno — preveč v »ploškvje«, kot nam ga je pokazala tudi izvedba: linije kontrapunktov so bile preveč potisnjene v ozadje, izstopala je ves čas le tema, ki pa je po klasičnem pojmovanju le podporni steber in sama na sebi ne more izpolniti cele zgradbe. Na vsak način pa kaže ta skladba velik talent in tudi izredno tehnično znanje avtorja Respighijev »Quartetto d'orice« je zanimiv poskus modernega komponista, ki išče izhoda iz zagate, v katero je zašla glasba zadnjih desetletij; italijanski mojster išče nove umetnosti v vrtnitvi k gregorijanskemu koralu, ki mu je za osnovo in ki ga obdeluje potem s sredstvi moderne tematske in kontrapunktske tehnike. Dočim smo poznali doslej Respighijev predvsem kot mojstra impresionističnih barvitih simfoničnih slik, ki jih je pisal istočasno s temi poskusi nove konstruktivne umetnosti (kar zgovorno priča o razcepjenosti moderne človeka), preeneča v tem delu omejitve na diatonski sistem, ki jo koral že stilo zahteva, in ki daje skladbi nekak dostojanstven, skoraj asketski trpek značaj. Tako nam je zazvenel tudi v izvedbi Ljubljanskega kvarteta, omiljen s precejšno mehkobo zvoka.

Vse svoje sposobnosti intimnega muziciranja so pokazali izvajalci posebno še v obeh glavnih točkah sporeda, v Mozartovem C-dur kvartetu in v Čajkovskega D-dur kvartetu. Kjer bi v njih igri pred leti ostali še veliki, neobdelani, na pol evrovi bloki, tam je danes izdelano vse že do najnežnejših potankosti. To veča ne samo za dinamiko v ožjem pomenu in fraziranje, ampak za lokovno tehniko sploh, ki izvljaja iz godal mehak, plemenit zvok z najhralejšimi barvnimi odtenki, kot ga prej v njih igri ni bilo zaznati. Vse to kaže poglobljeno umetniško delo izvajalcev, ki jih je pripeljalo n. pr. pri Mozartu (posebno v prvih treh stavkih) že prav blizu dovršenosti. Poleg tega pa se kot resni umetniki z visoko zastavljenim ciljem brez dvoma sami zavedajo problemov, ki jih še čakajo; tako na primer skrajna ritmična preciznost, ki bi še bolj izklesala kak Mozartovo finale, poln in krepak zvok, ki ne sme ob izdavi pianissimov ostati prezrt, zvok, kot so ga n. pr. pokazali v dodanem stavku iz Dvořakovega kvarteta, pa kot bi takega večkrat zahteval tudi Čajkovski, — in morda tudi še popolna izravnano instrumentov (vodilno mesto prve violine se rado večkrat zabrisa ob zvoku ostalih godal). S temi opazkami pa ne mislimo kazati nazaj, ampak le naprej, na tisto pot, ki so jo umetniki Ljubljanskega kvarteta že dobršen kos prehodili in ki se vzpenja sedaj vse više in višje, njim in nam vsem v ponos.

Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani
naznanja žalostno vest, da je po dolgotrajni in težki bolezni
umrl njen redni član

Rihard Jakopič

akademski slikar

Zaslužnemu članu in odličnemu umetniku bo Akademija
ohranila trajen in časten spomin!

Ljubljana, dne 22. aprila 1945.

BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Samo še dva služabnika, oba Amerikanca, sta potem še, in sicer hišnik Brush in kuharica Dingle.«

V tem trenutku je stopil v sobo Currie.

»Poslušaj, Currie,« mu je dejal Vance. »Nek ugleden gospod je bil tu v bližini umorjen in ga grem pogledat. Pripravi temnosivo obleko in trdi slammik. Še prej pa, Currie, kozareček amontillada.«

»Da, gospod.«

Currie je vzel novico na znanje tako, kakor bi bila pri njem doma to vsakdanja stvar, ter odšel.

»Ali morda veš za kak vzrok, Scarlett, je vprašal Vance, »zakaj naj bi bil kdo Kyleja spravil s poti?«

Scarlett se je skoraj neopazno zamislil, nato pa privzdignil obrvi in odgovoril:

»Ne vem. Bil je to plemenit, velikodušen človek... Morda nekoliko prevzetan in domišljav, pa vendar zelo prikupen. Sicer pa ne poznam preveč dobro njegovega zasebnega življenja. Možno je, da je imel tudi kakšne sovražnike...«

»Pa vendar ni nič kaj preveč verjetno,« je pripomnil Vance, »da bi mu bil kak njegov sovražnik sledil celo v muzej in se maščeval nad njim na tako nenavadnem kraju, kamor bi lahko vsak trenutek kdo prišel.«

Scarlett je skočil pokoncu.

»Toda, saj vendar nisem hotel reči, da kdo od domačih ne bi...«

»E, dragi moj!«

Currie je tedaj prinesel vina in Vance je nalil tri kozarce. Tiste četrti ure, ko Vanceja ni bilo v sobi, je Scarlett hodil nemirno sem in tja po sobi. Strgal je smotko in z njenim tobakom nabasal

5 pipo. Skoraj istočasno, ko se je Vance vrnil v knjižnico, se je spodaj na cesti oglasila avtomobilska hupa. Pripeljal se je Markham in nas že čakal.

Ko smo šli proti izhodu, je Vance vprašal Scarletta:

»Ali je imel Kyle navado biti ob tej uri v muzejski dvorani?«

»To pač ne. Toda dr. Bliss se je bil z njim dogovoril, da pride danes dopoldne k njemu, da se z njim pogovori glede stroškov zadnje znanstvene odprave in o tem, ali bo mogoče v prihodnjem ugodnem letnem času nadaljeval z izkopavanji.«

»Pa si ti vedel za ta sestanek?« je vprašal Vance brezbržno.

»Da. Dr. Bliss je snoči klical Kyleja po telefonu, ko smo se bili zbrali na posvetovanje.«

»Dobro, dobro. Potemtakem so tudi drugi ljudje vedeli, da bo šel Kyle danes dopoldne v muzej?«

Scarlett se je ustavil in videti je bilo, da je čisto pod vplivom Vancejevih besedi.

»Po pravici povem, da te ne razumem...« je začel.

»Kdo je še slišal, da sta se domenila za sestanek?« Vance je bil že na tem, da stopi po stopnicah navzdol.

Scarlett mu je sledil s povešenimi očmi in ves zbežan.

»Čakaj, da malo pomislim... Salveter, Hani in...«

»Če dovoliš, nikar toliko ne premišluj!«

»In gospa Blissova.«

»Torej vsi, razen Brusha in Dinglejeve?«

»Da. Toda, Vance, sestanek je bil napovedan za enajsto uro. Ubogi Kyle pa je bil umorjen pred pol enajsto.«

»Zelo zanimivo,« je pomrmral Vance.

II. poglavje.

Boginja maščevanja.

Petek, 13. julija ob 11.50.

Markham je pozdravil Vanceja z očitaločim pogledom. »Kaj naj vse to pomeni?« pa je vprašal nič kaj preveč vljudno. »Imel sem važno sejo...«

»Bomo videli,« mu je segel v besedo Vance in skočil v avtomobil. »Sicer pa je vzrok tvoje nevljudne navzočnosti zločin.«

Markham ga je na hitro ošinil z očmi ter nato ukazal vozniku, naj z vso naglico požene avtomobil proti Blissovemu muzeju. Videl je na Vancejevem obrazu znake globokega vznemirjenja. Dozdevna lahkomiselnost je bila na njem vselej znamenje globoke zamišljenosti in zaskrbljenosti.

Med potjo je Scarlett v kratkih besedah razložil načelniku Okrožne uprave vse podrobnosti, kako je bilo, ko je našel Kyleja umorjenega.

Markham ga je pozorno poslušal, potem pa se je obrnil k Vanceju in dejal:

»Gotovo, v tem primeru gre lahko za razbojniško dejanje. Kdo s ceste...«

»O, sveta nebesa! Vance je vzdihnil in obupano zmajal z glavo. »Veš, razbojnik vendar ne udrija v hiše bogatinov ob lepem dnevu in ne pobija ljudi na ta način, da bi jim spuščali kipe na glavo. Vsaj svoje orožje prinese s seboj in skušajo dejanje izvesti tako, da bi bilo čimveč možnosti za njihovo rešitev.«

»Dobro,« je pogodrnjal Markham, »sicer pa sem obvestil o dogodku narednika Heatha. Našli ga bomo na kraju zločina.«

Na križišču Ceste 20a in Četrte avenije je velal vozniku, naj ustavi avtomobil. Uniformiran policist je brž prepoznal načelnika Okrožne uprave in ga pozdravil.

»Sedite k nam spred,« mu je ukazal Markham. »Morda vas bomo še potrebovali.«

Ko smo prispeli do muzeja, je Markham postavil stražarja k vnožju stopnic, ki so držala k dvojnimi glavnimi vratom, mi pa smo brž stopili v vežo.

DRVARKA MARIJA

TOMAŽIČ JOŽE

BERANEK JOŽE

97.

Sele zdaj je pastirček opazil, da mu je ovčja čreda ušla v škodo in da jo mora pri tej priliki zavrniti; stekel je ročno za ovčjim tropom. Tako ni mogel videti, s kakšno škodoželjno zadovoljnostjo se je zlodej režal za njim.

Med pastirčkovim zavračanjem sitnih ovc je zlodej odločil s stare bukve dve ravni veji za toporišči in na njiju konca nasadil dve lopati, ki ju je bil prinesel s seboj. Nato je z lopato začrtal ris ter v sredini tega vrazlega kroga zasadi prvo lopato. Ko se je dečko vrnil, sta se oba lotila kopanja jame za temelj zlojdčevemu križu.

98.

Vražji kopač je zasajal svojo lopato tako urno v močvirnato zemljo, ki jo je izmetaval na kup ob nastajajoči jami, da je njegovemu pomagaču, grajskemu pastirčku curljal znoj kar v curkih; tako ga je zidar silil k odmetavanju zemlje.

V zidarski nosilnici sta prinesla vražje malte iz ugašenega apna in peska — od kod jo je imel ta skrivnostni zidar tam pripravljeno, o tem ni pastirček zdaj utegnil razmišljati! — nato pa še obsekanega kamenja. Zlojdčev zidar je kaj spretno zlagal sivčrno kamenje drugo na drugo ter ga ometaval z vražjo malto; pastirček mu je podajal gradivo in mu pri zidanju stregel.

Posestne spremembe v osrčju Ljubljane

Ljubljana, 23. aprila.

Osrčje Ljubljane, zlasti Mestni trg s svojimi starimi, zgodovinsko, arhitektonsko in drugače zanimivimi hišami in palačami je na zunaj ostalo nespremenjeno. Dostojanstvena in resna pročelja hiš govore zgornjo o raznih dogodkih in o rodbinah, ki so bile lastnice teh hiš. V zadnjem času pa so bile zaznamovane večje posestne spremembe.

Hiša št. 25 na Mestnem trgu s svojim lepim pročeljem ima za seboj čedno zgodovino, ki sega nekaj stoletij nazaj. V zemljiški knjigi je vpisana pod vlož. št. 281, kat. občina Ljubljana-mesto. Notranjost te hiše je lepa in po nekaterih sobah, bolje sobah so ohranjena lepa arhitektonska dela. V zemljiški knjigi so vpisani dvojni lastniki.

Prvič linija Skodlar do polovice in druga linija Graselli do polovice. Leta 1858 je kupil polovico te hiše Henrik Skodlar. Po njem je postal dedič sin Viktor Skodlar, ki je bil kot lastnik polovico vpisan v zemljiško knjigo na temelju prisojila od 3. avgusta 1888. Ta je 9. aprila 1890 prodal svojo polovico Albertini Ledenigovi, ki jo je s kupno pogodbo od 11. novembra 1919 odstopila dr. Leopoldu Ledeniku in ta jo je 23. avgusta 1927 prodal trgovcu Antonu Schusterju. Po njegovi smrti je hišo podedovala Schuster Erika roj. Kastreje, stanujoča v Grazu. Sedaj pa je hiša prešla v last Angele Ovnove, posestnice v Ljubljani, Poljanska cesta št. 15, ki jo je kupila za 300.000 lir.

Druga polovica te hiše je ostala v lasti dedičev po pok. prvem slovenskem županu v Ljubljani Petru Graselliju, ki je umrl leta 1934.

Prodanih je bilo dalje še več drugih hiš na Mestnem trgu in Pred škofijo. Pa tudi na periferiji mesta in v okolici je zaznamovanih v zemljiški knjigi veliko posestnih sprememb. Hauptman Katarina, posestnica, Ljubljanska cesta št. 43, je prodala Janku Semrajcu, trgovcu Ljubljana, Tomačevska ulica št. 9, nepremičnino vlož. št. 1166, kat. občina Stožice (hiša in vrt) za 120.000 lir. — Boc Fran, posestnik Ljubljana, Sv. Petra c. št. 25 je kupil nepremičnino vlož. št. 528, k. o. Moste

(dve zemljiški parceli št. 573-4 in 573-9) za 100 tisoč lir.

Drzen kokoši tat prijet

Rejci kokoši in mnoge kmečke gospodinje na periferiji mesta, kakor tudi v neposredni okolici so se zadnje čase silno pritoževali, kako jim izginjajo iz kurnikov lepe in plemenite kokoši. Mnogi so skušali na vse načine, da bi zaleteli drznega, a zelo previdnega in hkratu premetnega tatu. Ta je bil že dalj časa na poslu. Postal je naposled zelo predrzen. Lojze B., prevozniki delavce pri nekem špedicijskem podjetju, je znal poiskati sebi in raznim ljubljanskim gostilničarjem kurjo pečenko. Pred dnevi pa ga je naposled prijel roka pravice. Ob zgodnji zori jo je Lojze mahal po bežigrških ulicah s polnim nahrbtnikom in polno vrečo. Nosil je kokoši, ki jih je pobral iz kurnika neki stranki. Ta je imela srečo, da je zgodaj vstala in opazila, kako odnaša tuj človek njene kokoši. Pa tudi patrola so postale nanj pozorne. Pravijo, da je bil Lojze pravi specialist za kokošje tatvine. Strah in trepet zlasti barjanskim gospodinjam na lžanski cesti in drugod. Sedaj se bo moral Lojze pač zadovoljiti s skromno jetniško hrano, ko je računal, da si bo za praznike privoščil na mizi kurjo pečenko.

Prodaja mesa na odrezek »G«

Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 24. t. m. potrošniki lahko dobili za veliko noč pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »G« navadnih živilskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani: 150 gr svežega mesa, 50 gr prekajenega govejega mesa in 100 gr krvavic. Cena prekajenemu mesu bo 25 lir za kg.

Sindikata mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani obvešča cenjeno občinstvo in člane, da se bo v soboto, 24. aprila, prodajalo mesa na odrezek »G« in na mesne knjižice. Kdor ne bo prinesel mesne knjižice in živilske karte s seboj, ne bo dobil mesa.

Pasijonske predstave o velikonočnih praznikih

Gregorinova pasijonska drama »V času obiskanja«, ki jo uprizorjajo v dramskem gledališču, nam živo prikazuje tisti čas, ko so križali Jezusa. Vse predstave te globoko pretresljive drame so nabito polne najrazličnejšega občinstva, ki zbrano sledi dogodkom na odru. Drama je v avtorjevi režiji odlično podana, z izbranimi igralci in vsi prizori so silno lepi, močni, živi in slikoviti. To je res najprimernejša drama za ta čas! Igrali jo bodo na veliko nedeljo ob treh popoldne: Na velikonočni ponedeljek bosta 2 predstavi »V času obiskanja«, in sicer: prva bo ob treh popoldne, druga ob pol sedmih zvečer! Pri velikonočnih predstavah bodo dodali tudi prizor Jezusovega vstajenja! Vsaka predstava traja dve uri. Preskrbite si vstopnice pravočasno v prodajnici, ki je v Operi.

Šport

Tek na 1000 m

Napoved nove luhkoatletске prireditve za nedeljo, 2. maja.

Na pobudo športnega dnevnika »La Gazzetta della Sport« prireajo po Italiji za atletsko propagando veliko nacionalno tekmovanje, ki se imenuje »Velika nagrada za tek na srednje proge« in je pridržano atletom III. razreda.

Tudi v Ljubljani bo po zamisli zaupnika CONI-ja in Luhkoatletске zveze organizirano pokrajinsko izbirno tekmovanje v tem teklu. Proga za to tekmovanje meri 1000 m, prireditve v Ljubljani pa bo dne 2. maja jutraj na Hermesovem stadionu. Tega izbirnega tekmovanja se bodo lahko udeležili vsi atleti iz pokrajine, čeprav nimajo športne dovolilnice.

Razpis tekmovanja in seznam nagrad bomo še objavili, za zdaj pa smo hoteli samo opozoriti na to atletsko preizkušnjo, da se bo športna mladina iz naših krajev lahko pravočasno pripravila za ta zanimiv propagandni nastop, ki bo lahko spet pokazal športni duh naše mladeži.

Produkcije Glasbene akademije in šole Glasbene Matice

Pretekli teden je šola Glasbene Matice priredila dve produkciji pod naslovom »Koncert v družini«. Bile so pomešane prav pestro klavirske točke dvo- in štiričrno (iz šole gg. Strukelj, Kolarič, Dervovšek, Hraovec, Černivec, Sancin in g. Šonca), z violinskimi in celo daljšimi komornimi točkami (šola gg. Sancina, Ivančiča), poleg pevske nastopov (iz šole gg. Wistinghausnove in g. rektorja Beletta) sta se vpletli tudi flauta in oboa (šola gg. Korošca in Bareša), za pestrost so poskrbele vmes še deklamacije (šola g. Šesta). Lepo prednašanje, živ interes in siguran nastop vseh igralcev, od najmanjših do že odraslejših, je dokaz ne le vestnega dela vseh vzgojiteljev, ampak tudi koristnosti take zamisli, ki naj otrokom kot njih staršem predoči namen glasbenega pouka, ki naj ne bo le mrtvo učenje, samo sebi namen. Tako skupno nastopanje, posebno še igra v ansamblu vzbudi v otroku veliko večje veselje do glasbe, ker se zave smotra učenja; z doslednim delom v tej smeri pa bi tudi mnogo pripomogli k razvoju domačega muziciranja, ki je pri nas še vse premalo razvito, in bi s tem tudi dvignili nivo širše glasbene izobrazbe. Zato je tako delo, kot sta ga pokazali obe produkciji, vse hvale in priznanja vredno.

Četrta javna produkcija Glasbene Akademije in Srednje glasbene šole nam je razen baritonista g. Garibaldija (šola prof. Ropasove) predvajala sam ženski glasbeni naraščaj: pianistke gđ. Benetičeve, Trtnikove, Zidarjeve (šola prof. Antona Ravnika) in Burgerjeve (šola prof. Trosta) in pevke gđ. Čepetovo (šola g. Dariana), Senegačnikovo (šola gg. Wistinghausnove) in Janjo Stritarjevo (šola g. rektorja Beletta). Četudi je bil spored zato v celoti nekoliko enoličen, je produkcija dosegla glavni namen, to je voditi gojence v nastopu. Poleg tega pa so vsi nastopajoči pokazali solidno tehnično izurjenost, bodisi klavirsko, bodisi pevsko, in lepo mero nadarjenosti.

LJUBLJANA

Koledar

Petek, 23. malega travna: Vel. petek; Vojteh (Adalbert), škof in mučenec.
Sobota, 24. malega travna: Vel. sobota; Jurij, mučenec; Fidel Sigmari, mučenec.

Obvestila

Za terek po velikonočnih praznikih smo že najavili koncert novega tria, ki stopa v naše javno koncertno življenje. Flautist Slavko Korošec, violinist Karel Jeraj in kitarist Stanko Prek gojijo že dalj časa komorno igro, s katero so nastopili že ponovno v našem radiu, v terek pa prvič na javnem koncertu. Zvok tria je popolnoma svojevrsten, vendar zelo prijeten ter prinaša skladbe do popolnega izraza. Predprodaja vstopnic se že vrši v knjižarni Glasbene Matice.

V petek, 30. t. m., bo koncertiral v veliki filharmonični dvorani nov slovenski tenor Miloš Brišnik, ki je dovršil svoje glasbene študije na ljubljanskem državnem konservatoriju ter nadaljeval nato solopovski pouk v Milanu pri dveh znamenitih pedagogih. Za svoj prvi koncertni nastop v Ljubljani si je določil spored, katerega prvi del obsega pesmi za glas in klavir, v drugem delu pa so najrazličnejše in najbolj znane tenorske arije. Podroben spored bomo prinesli jutri. Na koncert domačega pevca opozarjamo. — Predprodaja bo začela jutri v knjižarni Glasbene Matice po običajnih koncertnih cenah.

Slavci, vrabčki, penice in drugi mali ptički bodo nastopili pri igri »Božji trubadur Francišek«, ki jo bodo na veliko nedeljo ob 16.30 in na veliki ponedeljek ob 18.30 uprizorili v frančiškanski dvorani Veliki frančiškovi križarji. Ker je za igro veliko zanimanje, zato si vstopnice preskrbite že v predprodaji v trgovini Sfiligij v frančiškanski ulici.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 23. aprila, ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.
Sobota, 24. aprila: Zaprto.
Nedelja, 25. aprila, ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. — Ob 18.30: »Prava ljubezen«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera:

Petek, 23. aprila: Zaprto.
Sobota, 24. aprila: Zaprto.
Nedelja, 25. aprila, ob 18: »Thais«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Hermes — moška luhkoatletska sekcija: Naprošajo se sledeči atleti, da se javijo v petek, 24. aprila, ob 19 v klubski pisarni na igrišču, in sicer: Pregelj, Kastelic, Starman I., Starman A., Starman L., Bizjak, Mostegic, Čej, Bezlan, Adamič, Juren, Gregl, Berglez, Podbevsek. Zaradi važnosti in nujnosti prosim točne udeležbe.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

Pred enajsto uro ga je poklical Dick ter ga povabil, da bi kosil z njim in Elo v avtoklubu. To je bilo povabilo, ki ga je Elk srčno rad sprejel, kajti izredno rad je obiskoval klube, kjer so bili člani njegovi prijatelji.

Ko je prišel v klub, — tokrat celo točno ob dogovorjeni uri — je našel Elo že pomirjeno in v dobrem razpoloženju. Njegovo hitro oko je opazilo na njenem prstu lep prstan, ki ga pred nedavnim še ni nosila. Dick Gordon je pač dobro porabil svoje prosto dopoldne.

»Bojim se, Elk, da zanemarjam svoje delo,« mu je dejal Dick, ko je vodil oba v kneževsko opremljeno jedilnico. »Mislim, da ste dobro preživeli dopoldne, ne da bi me preveč pogrešali.«

»Gotovo sem vse dobro opravil,« je dejal Elk. »Bil je zelo zanimiv dan zame. V vzhodnem delu Londona so se pojavile osepnice,« je nadaljeval, »sikal sem tudi, da bo potrebno ponovno cepljenje vsega policijskega uslužbenstva. Ako je katera stvar, ki mi je gotovo zoprna, je to ravno cepljenje. Jaz mislim, da sem v mojih letih pač imun za bacile, ki se preganjajo okoli.«

Ela se je nasmehnila.

»Ubogi gospod Elk, kar sočustvujem z vami. Ko eva bila Ray in jaz pred približno petimi leti, ko je razsajala bolezen, cepilna, je cepivo pri naju hudo delovalo. Toda pri meni ni bilo še zdaleč tako hudo ko pri Rayu. On je moral skoraj dva tedna nositi roko v obezi.«

Zavihala je rokav svoje bluze ter pokazala na tri majhne ureze na spodnjem delu desne roke.

»Zdravnik je rekel, da naju bo cepil tam, kjer se najmanj pozna. Ali ni bila to dobra misel?« je vprašala Ela.

»Da,« je rekel Elk počasi. — »In vaš brat je ravno na istem kraju cepljen?«

Prikimala je ter ga vprašala vsa začudena: »Kaj vam pa je, gospod Elk?«

»Ah, pogoltnil sem olivno koščico,« je odgovoril. »Nikakor ne morem razumeti, zakaj ne začne nihče gojiti oliv, ki bi bile brez koščic.«

Pogledal je skozi okno. »No, vi ste si pa izbrali res lep dan za vaš obisk, gospodična Ela,« je dejal. Nato pa je začel z dolgovoznim pripovedovanjem o angleškem podnebnju.

Elku se je zdelo, da kosilo traja celo večnost.

Ela naj bi se vrnila po kosilu v

Gordonovo hišo, da bi si ogledala kataloge, ki jih je tjakaj naročil Dick.

»Ali pojdete z menoj v urad?« ga je vprašal Elk.

»Nerad! Toda če ste mnjenja, da je potrebno...«

»Deset minut bi rad govoril z vami,« je moljkal Elk. »Morda tudi četr ure.«

»Vrnite se v klub!«

»Da, dobro. Na to nisem niti pomislil,« je dejal Elk. »Mislim, da je tukaj v bližini damski salon. Upam, da ne bo gospodična Bennettova prav nič užaljena, če bo med najinim razgovorom tamkaj počakala na vas.«

»Gotovo je tako najboljšo,« je dejala Ela. »Če sem vama v napoto, bom seveda vse storila, da se vama umaknem. Torej, Dick, pelji me v ta damski salon!«

Ko se je Dick vrnil, je sedel detektiv s smotko v ustih pri mizi. S komolci je bil oprt na mizo. S pestmi si je podpiral svojo suho brado ter je motril krasno okrašen strop v dvorani.

»O čem je govor?« ga je vprašal Dick ter se vsedel na stol zraven njega.

Elk ni več občudoval stropa ter je pogledal Dicku v oči.

»Možak, ki je v Gloucestru obsojen na smrt, je Ray Bennett,« je dejal.

34.

Prikazovanje posnetkov.

Dickovo lice je postalo v trenutku blede.

»Od kod to veste?«

»Zločinčeva fotografija iz Gloucestra je na poti v London. Prinaša jo s seboj poseben sel gloucestrske policije. Toda kar se mene tiče, sem že toliko prepričan, da je na smrt obsojeni res Ray in da mi ni potrebno, da si ogledam še sliko. Mož v Gloucestru ima tri ureze na spodnjem delu desnice, ki so bili narejeni pri cepljenju proti osepnici.«

Po teh besedah je nastala za nekaj časa mrliška tišina.

»Čudil sem se že takoj, ko ste začeli pogovor o osepnici,« je rekel Dick, pripravljen na najhujše. »Lahko bi si mislil, da tiči za tem nekaj posebnega in izrednega. Kaj bova sedaj ukrenila?«

»Jaz bi vam raje svetoval, česa naj ne bi storili,« je dejal Elk. — »O tem ne smeva obvestiti niti Bennetta niti Ele. Ray se je iz nekaterih razlogov odločil, da ohrani svojo identiteto. Danes boste pač imeli pokvarjeno popoldne, gospod kapetan!« je rekel Elk ljubeznivo.

»Ah, sedaj nikakor ne bi bil rad v vaši koži, kajti z Elo se boste morali razgovarjati, kot da se ni nič zgodilo; govoriti boste morali pač kot navadno; da mlada gospodična ne bo začela kaj sumiti. In to bi ne bilo dobro.«

»Moj Bog, saj to je vse skupaj nekaj strašnega!« je rekel Dick ves obupan.

»Prav zares je vse skupaj nekaj sila neprijetnega,« je dejal Elk, »in

najhuje je to, da ne moremo ničesar ukreniti. Na vsak način se moramo sprizniti z dejstvom, da je pač kriv in kot tak tudi obsojen. Če bi kaj drugega mislili, bi vas smatral za blaznega. In čeprav bi bil tako nedolžen, kot ste vi ali kot sem jaz, ne bi imeli nobene moči, da bi zaustavili tok dejanj in dosegli odložitve obsodbe.«

»Ubogi stari John Bennett,« je dejal Dick ves pobit.

»Če nameravate postati sentimentalni,« je mrmral Elk, »potem se hom podal v treznejše ozračje! Zbogom!«

»Le počakajte trenutek, kajti takšen, kakršen sem, še sam ne morem stopiti prednjo. Pojdite z menoj k Eli!« je moledeval Dick.

Elk se je obotavljal ter se nič kaj vesel podal k Eli.

Ela ni nganila iz obnašanja obeh, da sta pravkar prerezetala tako strašno zadevo. Elk je začel govoriti o pesmih in letnicah ter razočaranjih, katere so mu letnice povzročile. To je bil dovolj zabaven in kratkočasen pogovor, s katerim se vsi trije zabavali Dickovo stanovanje.

»Hvala Bogu! Ceniki za najino novo polhišvo in stanovanjsko opremo so že prišli!« je rekel Dick, ko je zagledal na svoji pisalni mizi velik kup pisano barvanih prospektov, katalogov in cenikov.

»In zakaj: Hvala Bogu?« se je nasmešnil Elk.

Poljska vlada v Londonu obsoja sovjetsko ravnanje s poljskimi vojnimi ujetniki

Poljski obveščevalni urad v Londonu poroča, da je poljski minister za narodno obrambo objavil naslednje uradno poročilo:

»17. januarja 1940. je uradno glasilo rdeče vojske »Rdeča zvezda« naznanilo, da so Sovjeti po bojih, ki so se odigrali po sovjetski zasledbi Poljske (17. septembra 1939), ujeli 181.000 poljskih vojakov, med katerimi je bilo okrog 10.000 častnikov.

Po obvestilih poljske vlade so meseca novembra 1939. ustanovili na sovjetskem ozemlju tri velika taborišča za vojne ujetnike, in sicer eno v Kozjelsku vzhodno od Smolenska, drugo v Starijselsku pri Harkovu, tretje pa v Orskovu pri Kalininu.

V začetku leta 1940 so zastopniki oblasti v vseh teh taboriščih sporočili ujetnikom, da bodo zgoraj omenjena ujetniška taborišča prav kmalu zaprli, in da bodo ujetnikom dovolili, vrtni se domov.

Uvedli so posebne sezname, v katerih so bili natančno zapisani kraji, kamor bi se ujetniki po svoji osvoboditvi radi podali.

Tedaj je bilo v prvem ujetniškem taborišču 3.000 ujetnikov, od teh 4.500 častnikov; v drugem 4.920 ujetnikov, spet po veliki večini častnikov, v tretjem pa 6.570 ujetnikov, med njimi 380 častnikov.

Na dan 5. aprila so sovjetske oblasti začele z odpravljanjem ujetniških taborišč, in sicer tako, da so vsak dan odvedli iz teh taborišč po 60 do 300 mož. To se je dogajalo nekako do srede maja.

Iz Kozjelska so ujetnike odvedli v smeri proti Smolensku. Okrog 400 oseb je bilo meseca junija 1940 odpeljanih v Grjazvj in v Vivilgo. Ko je poljska vlada po sklenitvi poljsko-sovjetske pogodbe 30. junija 1941, pogodbe, ki ji je meseca avgusta istega leta potem sledil vojaški sporazum, začela formirati poljsko vojsko v Rusiji, je bilo pričakovati, da bodo vojaške oddelke sestavili iz častnikov, ki so bili po omenjenih ujetniških taboriščih.

Konec avgusta 1941 je skupina poljskih častnikov prišla v Grjazvj in v Buzuluk, kjer so bile poljske vojaške edinice brez vsakega častnika.

Na splošno je manjkalo okrog 8.300 poljskih častnikov poleg še nadaljnjih 7000 Poljakov, ki so bili v ujetniških taboriščih tedaj, ko so ta taborišča odpravili.

Veleposlanik Khot in general Andres sta

takoj posredovala pri pristojnih sovjetskih oblasteh z namenom, da bi jih pripravila do tega, da bi uvedle preiskavo.

6. oktobra 1941 se je veleposlanik Khot še večkrat povrnil k tej stvari, ko je imel razgovore s Stalinom, Molotovim in Višinskim ter je vztrajal pri tem, da razpolaga s seznamami imen teh poljskih ujetnikov.

3. decembra je general Sikorski ob priliki svojega obiska v Moskvi imel razgovore tudi s Stalinom in je z njim govoril o osvoboditvi vseh poljskih vojnih ujetnikov. Za primer, da ti isti seznam ujetnikov še ne bi bili popolni, je izročil Stalinu seznam, ki je vseboval imena 2.845 častnikov in ki so ga uredili njihovi tovariši.

Stalin je zagotovil Sikorskemu, da je bila pomilostitev splošna in se je nanašala tudi na vojake, ne samo na civiliste, in da je sovjetska vlada spustila vse častnike na svobodo.

Nadaljnji seznam, ki je vseboval imena 800 častnikov, je bil izročil Stalinu 18. marca 1942 po generalu Andresu, a niti eden teh častnikov ni mogel priti v poljsko vojsko.

Poleg tega je poljski veleposlanik v Londonu Raczinski posredoval pri sovjetskem veleposlaniku Bogolovu ter mu izročil noto poljske vlade z dne 28. januarja 1942.

In Bogolov je 13. marca 1942 obvestil Raczinskega, da je bila v skladu z doseženimi sporazumi in z izjavami ljudskega komisarja za zunanje zadeve 8. in 19. novembra 1941 izdana popolna amnestija, ki se nanaša tako na civiliste kakor tudi na vojake.

19. maja 1941 je veleposlanik Khot poslal ljudskemu komisarju za zunanje zadeve spomenico, v kateri mu je izrazil svoje obžalovanje nad tem, da mu ne more preskrbeti seznam ujetnikov ter svoje zanimanje za njihovo usodo ter vztrajal tudi na tem, da ti častniki niso izginili za časa vojaških nastopov proti Nemcem.

Poljska vlada ni nikdar prejela odgovora na vprašanje, kje so častniki in drugi poljski vojni ujetniki, ki so jih bili odvedli iz omenjenih treh ujetniških taborišč. Da bi se to žalostno vprašanje le rešilo, se je poljska vlada obrnila tudi na Mednarodni Rdeči križ in ga prosila, naj pošlje posebno zastopstvo na kraj, kjer se zdi, da so bili številni poljski častniki pomorjeni, to se pravi, v Katinski gozd pri Smolensku. (La Stampa.)

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

347.
Zdaj je vse utihnilo. Dvorjani so okameneli. Nenadno pa se je ljudstvo pognalo proti starcu, da bi ga bolje videlo. Nastala je gneča in oglasilo se je vpitje:
»Gorje nam!... Rdeče-brade!... Ubijalec!... Požigalec!...«
Hrušč in gneča sta bila vedno hujša. Tedaj pa se je nekaj dogorelih stebrov prevrnilo, iskre so se vsule krog in krog, začela se je strašna zmeda, ki je Hilona zagrnila in ga potegnila s sabo.

348.
Žive plamenice so vsepo vsod dogorevale in se podirale čez pota. Na vrhovih se je temnilo. Med razburjeno množico so krožile čudne govorice o tem, kar se je bilo zgodilo. Pravili so, da je cesar omedlel, da je sam priznal, kako je dal Rim zažgati, da je hudo zbolel. Začelo se je oglašati sočutje do kristjanov...

Hilona je blodil po temnih vrtovih in zdela se mu je, da povsod vidi samo njegov obraz. Umikal se je v temo, nazadnje pa je zavil proti vodometu, kjer je bil umrl Glavk. Tedaj se je tuja roka dotaknila njegove rame.

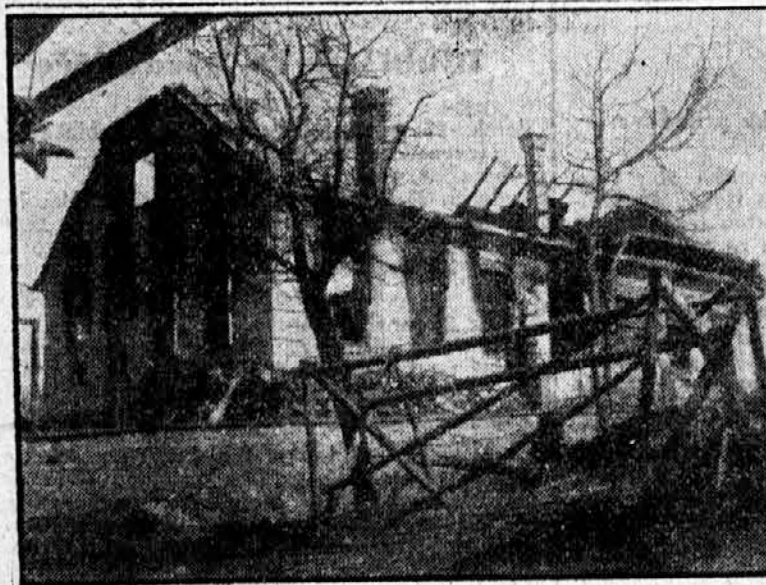
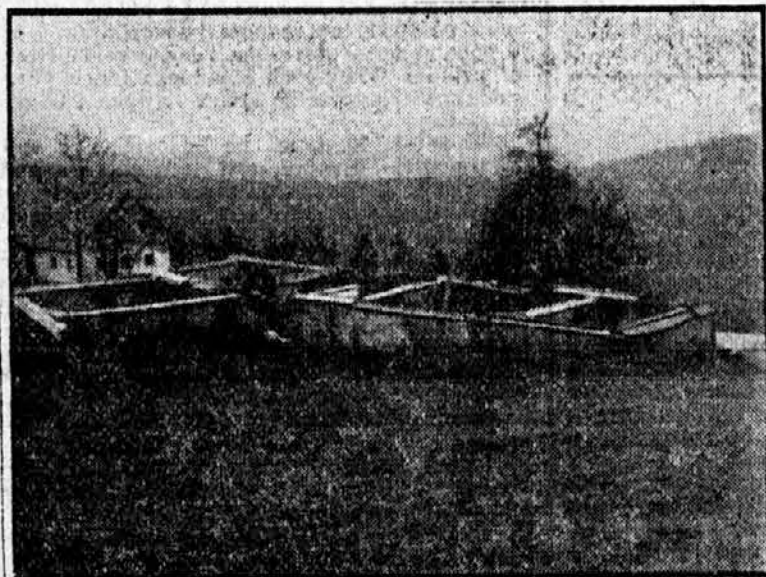
Preplašen se je obrnil ter zagledal pred sabo apostola Pavla.

»Jaz sem preklet! Kaj hočeš od mene?« ga je vprašal. »Rešiti te hočem,« je odgovoril apostol.

»Za mene ni rešitve,« je zamolklo dejal Hilona in začel onemoglo stokati.

V znamenju OF...

Spet dve sliki iz osvobodjenec, to je požgane Suhe Krajine. Zgoraj: ostanki uničene domačije na Korinju. Spodaj: ožgane podrtine nekdanje prelepe šole v Zvirčah. In vendar celo spričo vsega tega pravijo v Ljubljani nekateri, da tisto o partizanskih zločinih ni nič res, drugi pa, da žrtve morajo biti.

Ureditev prevažanja blaga v Nemčiji

Berlin. (DNB). — S temeljitimi preureditvami pri proizvodnji in razdeljevanju blaga so zdaj v Nemčiji dosegli, da so se prevozi omejili kar za 50%. Ustanovljene so bile posebne komisije z nalogo, da se prevažanje raznega blaga uredi tako, da bi se prihranilo pri tem čim več železniških vozov, premoga, delovnih moči in časa. Te komisije so točno določile poti, po katerih blago odslej sme iti. Natančno so tudi določile dobavitelje raznega blaga za posamezna področja ter s tem preprečili, da bi se blago po nepotrebnem vozilo iz preveč oddaljenih krajev, potem pa spet drugam, če bi se morda izkazalo, da je tam bolj potrebuo. Odpravili so torej tisto, kar bi z drugimi besedami lahko imenovali »sprehajanje blaga«.

Tako se smejo na primer posamezne vrste pijač in življenjskih potrebščin prevažati samo na strogo omejenem področju. Kruha zdaj v Nemčiji ne smejo prevažati dlje kakor 50 km

od kraja, kjer je bil pečen. V Berlinu na primer tudi ne moreš več dobiti Münchenskega piva samo zato, ker sta obe mesti predalec narazen. Številna podjetja so si morala med seboj zamenjati svoje odjemalce, in sicer na ta način, da so si tiste stranke, ki stanujejo daleč, morale izbrati bližjega dobavitelja, prejšnjega pa opustiti v prid drugemu, ki je spet drugim strankam bliže. Isto se je zgodilo tudi s trgovci in njihovimi nezadovoljnimi odjemalci.

Ta daljnosežna preureditev prevozov raznega blaga je na številnih področjih nemškega gospodarstva že doslej prihranila dosti železnih vozov, premoga, delovnih moči in tudi časa, ki bi ga bili po nepotrebnem zapravili, če bi morali razne življenjske potrebščine prevažati na velike daljave. Mnogo prevoznih sredstev so na ta način lahko dali na razpolago v vojaške namene.

CONRAD RICHTER:

PLANJAVA

Brice Chamberlain se ni niti ozrl, le njegov postopek se je spremenil. V njegov obraz in glas je prišla prošnja; ko je stal prepričevalno nagnjen k stricu, se je celo meni zdel za trenutek prikupen in skromen.

»Pustiva ta primer, polkovnik Brewton. Andrew Boggs je bil samo mož-samec in sodišče je izreklo sodbu. Na saltfordskem oglu čakajo drugi settlerji na izid procesa. Ne samo samec, marveč družine, od dojenčkov pa do starih mater. Zapustili so svoje domove na vzhodu, šli so z vozovi več kot tisoč milj skozi ravnine, puščali so za seboj svoje mrtve od Missourija pa do Rio Grande samo z enim samim namenom — najti zase domove na tem velikem ozemlju!« In z moledujočim glasom je nadaljeval: »Sedaj, ko ste dobili ta proces, polkovnik Brewton, lahko dokazate svoje sočustvovanje in dobrosrčnost. Vprašam vas v imenu teh družin, ali jim boste dovolili nemoteno se naseliti na nekaj jutrih, od več kot milijona državne zemlje na vašem posestvu?«

Videl sem blage oči Lutie Cameronove, kako so v pričakovanju zle izza pajčolana na strica. Toda on je ni videl. Dvignil je glavo kot bik-vodnik, ki je zavohal vodo.

»Chamberlain,« je rekel, »sočustvujem s settlerji-pionirji, ki prihajajo semkaj, tvegajoč svoja življenja in družine proti Indijancem. Upam, da sem vsaj malo dobrohoten do nelterja, ki je čakal tako dolgo, da je postala dežela sigurna in mirna, preden si je postavil domačijo na posestvu tistega, ki se je boril

zanj. Toda...« je odmeval njegov glas v tihi sošni dvorani, »... če namerava ta priseljenec izsekati zemljo, ki leži sedem tisoč čevljev nad morjem, kot moja velika »vega«; če jo hoče zorati, da bi preživel svojo družino, čeprav je premalo dežja za rast žita; če s tem samo uničuje travo, ki bi drugače tod rastle; če samo ubija, zaradi pomanjkanja hrane in vode svojo živino, da bi nasitil svojo družino, ter postaja tako človek brez samospoštovanja in nadloga za deželo, tedaj nimam niti sočustvovanja niti usmiljenja!«

Z njegovega velikega obraza in črnih, ponosnih oči je odsevala moč in skoraj neizprosna trdosrčnost. »Se to hočem povedati,« je končal, »da bodo, če dobro poznam temperament so-deželanov, ki so izgnali tega verolomnega nesterja Boggsa, izgnali vsakega pritepenca, ki bi skušal uničevati njihovo posestvo!«

Še skoraj eno minuto sta zrla ta dva moža drug drugemu v obraz; eden starejši, robat in neustrašen; drugi mlad, blede od razburjenja.

»Opozarjali so me, naj se ne lotim podvzeti ničesar proti vam ali vašim ljudem. Slišal sem praviti, da ni bilo tu pravice; da ste vi gospodovali nad deželo in da niste nikoli hoteli deliti svoje zemlje s svojim manj srečnim sočlovekom!«

Obrnil se je na petah ter odšel, čeprav smo vsi vedeli, da to še ni bil konec. Pogledal sem na Lutie Cameronovo. Še vedno se je oklepala striceve roke. Nežna, tiha je zrla na skupino poslušajočih Missourijancev in pikasto modrih in skupino farmarjev v progastih jopičih. In ko sta odšla s stricem v hotel na obed, sem videl, kako je vzela rumeno vejico, ki jo je imela zataknjeno v plašču ter jo vrgla proč.

Z vročim in neudobnim klokom v roki sem čakal ta popoldan na pragu hotelske damske sobe. Ko sem skrivoma pogledal skozi vrata, sem videl svojega strica spoštljivo stati pred velikim sobnim oknom. Poleg njega je stala Lutie Cameronova z raz-

kritim obrazom ter dvignjeno glavo; cel šop sončnih žarkov se je razlival po njej, napravljajoč nepozabno sliko v tej temni, duplinasti sobi. Sodnik White, oblečen v dolgo, črno suknjo s širokimi svilenimi revirji, je bral pokaskljuječ in s stisnjenimi ustnicami poročno prisego.

Njena lica so bila kakor poprašena z belo moko. In ko se je obrnila, se je sklonil nad njeno roko kot pravi Virginijanec dr. Reid, ki se je po mojem mnenju za to priliko izogibal pijači vse popoldne, želeč ji srečo. Henry McCurtin, v svežem perilu, brez tobačnih vlaken, jo je veselo izpraševal izpod svojih tenkih, rjavih brk, kako ji je uspelo ukrotiti tako gnusnega bojnega konja.

Ona in stric sta me spremlila na postajo. Zadnje, kar sem videl od Lutie Brewtonove, je bilo njeno veselo mahanje z robčkom, ki sem ga pa mrzlo spregledal. Toda pozno v noč, ko je vlak pihal skozi temne grčice Novega Meksika, sem mislil nanjo in na hišo na ranchu, ki je bila kot s stenami obdan otok na mojem prostranem morju trave.

III. poglavje.

Sovražil sem kraje v svojem življenju, toda nobenega bolj kot akademijo v Lexingtonu, kamor nie je zaprla tista ženska, ki mi je tako prisrčno mahalna v slovo. Sovražil sem njene zidove iz opeke; njeno zimo, mrzlo, kot je nisem bil poznal doma, s soncem, ki se ni pokazalo véasih po cele tedne, s cesto polno blata in pepela, preko na milje daleč, v rumenkast led zmznjenega Missourija.

In prišla je pomlad; kapljalo je od strešnih žlebov in meni tuji ptici so žvrgoleli po drevju ob šoli. Z bučanjem se je poslavljajal led na Missouriju. Tudi jaz sem šel, med dvema soncema, kot je obečaval reči moj stric o vsakem, ki je izginil. Pozno popoldne sem bil v Kansas Citiju.